

УДК 7.01:7.08

Бондаренко О.В.¹, Купченко О.С.²

¹ д-р філос. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Е-311м НУ «Запорізька політехніка»

«NEON GENESIS EVANGELION» ЯК ПРИКЛАД ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ ТА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЖАНРІ АНІМЕ- МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ

У небі такий місяць,
Наче дерево спиляно під корінь:
Біліє свіжий зріз.
Басьо (40,22)

Аніме – система координат, що складається зі складних декартових рівнянь, графіків. Вирвавшись за рамки локального (японського) мистецтва та рівня, аніме давно пустило своє коріння по всьому світу, виливаючись в окрему і дуже молоду течію – анімеїзм. Анімеїзм – філософська думка (дуже

тонка), що поєднує у собі традиції Західної та Східної культури, які постійно протиставляються одна одній, при цьому аніме запозичує краще від кожної сторони, не забуваючи демонструвати гнилизну та дно кожної культурної традиції. Історичний ракурс і погляд на певні події, що залишили слід у світовій історії, з погляду обох сторін, що брали участь, – норма. Тут немає поганих та добрих. Тут кожен у чомусь поганий й у чомусь добрий. При цьому нерідко використовується рефлексія, як головний інструмент головного героя у спробі вирішити наявні протиріччя та проблеми. І всі вони мають глобальний характер, що набирає обертів від загального до часткового. Від Японії до всього світу, й навпаки.

Можна з упевненістю сказати, що аніме (як і анімеїзм) розвивалося насамперед під впливом всього японського мистецтва, якому властиві такі моменти, як: недомовленість; мовчання; смволізм; закони діалектики; використання різних релігійних та політичних доктрин, догм; рефлексія, як чіткий поділ емоцій і розуму без перемоги розуму (подібний до творів класицизму, де розум перемагає почуття).

І, звичайно ж, все вище згадане у тій чи іншій формі представлене у серіалах/OVA/повнометражних аніме. Інша справа, що все, як це зазвичай і буває, завуальовано і подається невеликими порціями, символами, для розуміння яких потрібні певні знання. Саме цей набір якостей робить аніме улюбленим продуктом мільйонів «різношерстних» людей будь-якого віку. Аніме-серіал розкриває певні символи поряд із моральними уроками, які багато чому навчають і ще навчають чимало людей.

«Євангеліон» розповідає про світ, який пережив «два удари». В результаті океани виявилися забрудненими, людство загрузло у війнах і оговталось абияк. На Землю час від часу тепер прилітають Ангели, сюрреалістичні істоти, які прагнуть дістатися першого Ангела, якого тримають під замком. Протистояти Ангелам непросто, тому людство створює Євангеліони (Єви) – біороботів, якими управляти можуть лише особливі підлітки, які мають укласти з ними ментальний зв'язок. Оповідання ведеться від імені підлітка Сіндзі Ікарі, який майже повністю втратив сенс життя. Він розмазня. Він розм'як, він не знає, куди себе подіти, у нього важка депресія та схильність до суїциду. Від Сіндзі відмовився батько (нині керівник організації NERV, яка керує Євами та охороняє Токіо-3), його мати померла, але він має пілотувати Євангеліон.

За цим сюжетом можна побачити низку філософських ідей. Каббала (з івриту «прийняття» або «традиція») складає основну всього сюжету, й остання серія ґрунтується повністю на даному вченні. Каббала вважає, що немає людини, в якій не можна було б чомусь навчитися і немає доктрини, яка була б цілком правою. Істина є у кожному. І Каббала вивчає три частини

світобудови: Бог (творець всього суцього); Наш Світ (частина нашої світобудови); Людина (основний елемент нашого світу).

Всі ці три сутності у постійній взаємодії та Каббала вивчає цю саму взаємодію та контакти між усіма трьома аспектами. У Neon Genesis Evangelion все відображено метафоричним чином (використовуючи метафору, перенесення). Не варто повністю переносити ідеї Каббали на Neon Genesis Evangelion, це було б неправильно. В основі улюбленого мільйонами аніме лежить безліч релігійних течій та доктрин; Каббала становить лише основу, є стрижнем. Сіндзі – квінтесенція рефлексивного героя, який постійно намагається розібратися у собі, вирішити проблему, на чому фінальна серія ставить крапку, де він нарешті «знаходить» себе і зливається з Богом.

Цей аніме-серіал несе собою і моральне виховання. Сіндзі Ікарі, разом з іншими персонажами, несуть моральність, гуманістичне начало, засноване на вченні про інь-ян. І знову немає повністю позитивних та негативних персонажів. Істина є у кожному. Це – діалектичний закон взаємодії добра і зла. Коли душі злилися в єдине ціле і аплодували Сіндзі Ікарі, який таки зміг домогтися схвалення і прийняти себе таким, яким він є. І став щасливим.